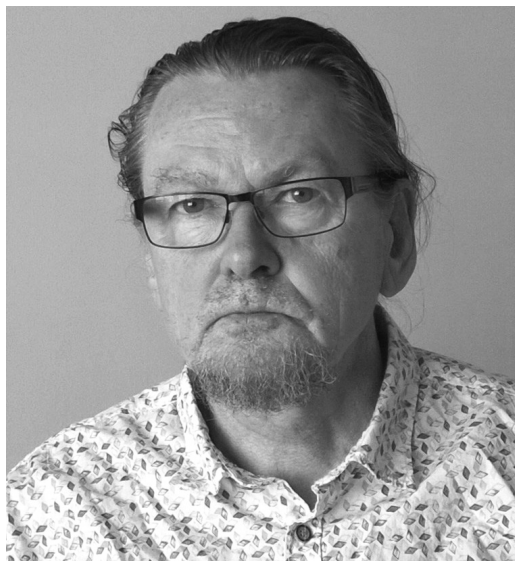

Tutkija liikkeessä

Sarjassa tutustutaan aikuiskasvatuksen ajankohtaisiin tutkijoihin, tutkimuksiin ja tapahtumiin.

Kuva: Merri Minkkinen

Heikki Pasanen

- Aikuiskasvatuksen 52. vuosikirjan, *Koko elämä töihin – Koulutus tietokyky kapitalismissa*, toimittajakolmikön (Kristiina Brunila, Jussi Onnismaa & Heikki Pasanen) jäsen.
- FT, opettajakouluttaja Haaga-Helia Ammatillisessa opettajakorkeakoulussa vuodesta 2000 lähtien.
- Työskennellyt nykyisen työn lisäksi lähes 20 vuotta ohjaavassa koulutuksessa ammatillisissa aikuis koulutuskeskuksissa.
- Asuu Karkkilassa.

Haastattelu:

Jenni Pätäri

tiedottaja

Aikuiskasvatuksen Tutkimusseura (ATS)

Miten päädyit alalle?

”Hakeuduin opiskelemaan aikuiskasvatusta Tampereen yliopiston yhteiskuntatieteiden tiedekuntaan, ylioppilaskirjoitusten ja armeijan jälkeen 1970-luvun alkupuolella. Tähän liittyy sattuma ja harkinta: Aikuiskasvatusta opiskelemaan oli edellisenä vuonna päässyt helposti ja siksi sen valitsin. Toinen valintakriteeri saattoi olla, että aikuiskasvatus antaisi koulukokemusten jälkeen monella tavalla toivoa oppimiseen.

Aikuiskasvatusta ja -oppimista pidän päivä päivältä tärkeämpänä, koska maailma muuttuu ja se tarjoaa mahdollisuuksia muuttaa maailmaa. Inhimillisen pääoman merkitys on kasvanut jo nyt sellaisella tavalla, jota nykyiset valtiolliset politiikat eivät ole tajunneet ottaa vakavasti.”

Mitä tutkit?

”En varsinaisesti toimi tutkijana, mutta tämä on hyvä kysymys kaikille ammattikorkeakoulujen yliopettajille, joiden tehtävänä olisi huolehtia myös tutkimuksesta oman opetustyönsä lisäksi. Yliopettajillamme on kaikilla tieteellinen koulutus tutkimuksen tekemiseen, mutta olemme valitettavasti rahoitusten suhteen huonommassa asemassa kuin yliopistotutkijat. Päivät täyttyvät opetuksesta ja ohjauksesta, mutta monet tekevät tutkimusta oman työnsä ohella.

Itse olen tutkinut ohjauksen kysymyksiä. Viime aikoina tutkimuskohteenani on ollut vertaisryhmämentorointi, joista olemme tehneet kollegani Merja Alanko-Turusen kanssa useita konferenssiartikkeleita. Toivomme saavamme aikaan jossakin vaiheessa niitä

kokoavan julkaisun. Opettajakorkeakoulun opetus-toiminnasta tulee mielekästä tutkivan otteen vuoksi.”

Mitkä teorit innostavat sinua tutkijana?

”Aikuiskasvatus on hyvin poikkitieteellinen tieteenala ja käytäntönä monimuotoinen. Sen tutkimusotteet ja teorit voivat nousta melkein millaisesta yhteiskunta- ja ihmistieteestä hyvänsä. Itselleni antoisimpia ovat olleet sosiologiset ja sosiaalipsykologiset sekä semioottiset teorit.

Väitöskirjassani on paljon bourdieulaista teoria-pohjaa, missä yhteiskunnallis-ruumiillis-habituuaaliset näkökulmat ovat inspiroivia. Kaikki eivät sulata aikuiskasvatuksen yhteydessä pedagogiikan käsitettä, mutta pidän siitä nykyisin vahvasti kiinni, jotta opetus- ja ohjaustoiminnassa voisi säilyä jokin tolkku.

Italialainen Maurizio Lazzarato on kirjassaan Kapitalismin vallankumoukset luonnehtinut pedagogista suhdetta strategiseksi ihmissuhteeksi, jossa voidaan ylittää yhteiskunnallinen kontrolli ja alistus-suhde. Tällaiseen tarvitaan vahvaa pedagogista näkemystä ja toimintaa etenkin nyt, kun talouden ja vallan tendenssit kovertavat yhteistyön, vastuullisuuden etiikan sekä tasa-arvoisuuden pohjaa, ja koulutusratkaisuja perustellaan vain taloudellisin tavoittein.”

Mikä liikuttaa tällä hetkellä?

”Toivoisin jatkoa koulutuksen taloustieteelliselle tutkimukselle. Koko elämä töihin -teoksen näkökulma on poliittisen taloustieteen alueelta. Toivottavasti teos lisää motivaatiota siihen suuntaan, koska olemme vasta avanneet tällaisen orientaation, mikä 1970-luvun jälkeen lähestulkoon lopahti. Kun tähän yhdistäisi

pedagogiikan talouden, kvalifikaatioiden tutkimisen sekä myös aina perinteisesti aikuiskasvatukseen kuuluneen tasa-arvokysymyksen, niin voisimme rakentaa pohjaa myös uudelle koulutuspolitiikalle.”

Mikä on aikuiskasvatuksen merkitys nyt ja tulevaisuudessa?

”Kaikkihan on aikuiskasvatusta’ voisi tähän todeta. Aikuiskasvatuksen tutkimuksen tulevaisuudelle, vapaalle ja sivistystä hakevalle sekä kansakunnan hyvää palvelevalle tutkimukselle ei nykyinen koulutuspolitiikka ole hyväksi. Kansakunnan tilalla on yhä vahvemmin rahakunta määrittämässä periaatetta, jonka mukaisesti toimitaan niin käytännön aikuiskasvatuksessa kuin myös tutkimuksessa. Tähän minulla ei ole vastausta, mutta toivon että aikuiskasvatuksen ylin opetus saa edellytykset toiminnalle.

Omasta työstäni nostan esille seikan, jota voin vain jatkuvasti ihmetellä. Ammatillinen opettajan-koulutus tarjoaa erittäin rikkaan toimintaympäristön. Se vilisee oivia tutkimuskohteita ja monet meistä tekevät ’itseään säästämättä’, opetustyön ohessa, käytäntötutkimusta, jonka toivoisin saavan kunnioitusta myös kunnollisen rahoituksen muodossa.”

Terveiset Aikuiskasvatuksen lukijoille

”Haluaisin että aikuiskasvatuksen tutkijat tekisivät enemmän tutkimusta ryhmissä, joissa tutkijat tulevat eri ihmistieteistä. Mukaan olisi saatava etenkin taloustieteilijöitä ja filosofeja. Haastaisin kaikki aikuiskasvatustieteen nykyiset professorit pyöreän pöydän ääreen hakemaan jälleen aikuiskasvatuksen tarkoitusta.”